

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Практичні та тестові завдання
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни**

"ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ"

для студентів спеціальності 8.15010008

"Публічне адміністрування"

всіх форм навчання

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015

Затверджено на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки.
Протокол № 1 від 27.08.2014 р.

Укладач Кожанова Є. П.

П 69 Практичні та тестові завдання до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Планування розвитку територій" для студентів спеціальності 8.15010008 "Публічне адміністрування" всіх форм навчання / уклад. Є. П. Кожанова. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 52 с. (Укр. мов.)

Наведено питання для самостійного опрацювання за всіма темами навчальної дисципліни, тестові завдання для перевірки знань студентів.

Рекомендовано для студентів галузі знань 1501 "Державне управління" спеціальності 8.15010008 "Публічне адміністрування" всіх форм навчання.

Вступ

Основною стадією управління будь-яким видом доцільної діяльності є процес постановки мети й застосування способів її досягнення. Процес управління складається з багатьох функцій, однак першочергове значення має планування, що передбачає розробку стратегічних, довгострокових, поточних, оперативних планів, планів інвестиційних проектів і бізнес-планів. Планування спрямоване на підвищення ефективності національного господарства на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, раціонального використання матеріальних і фінансових ресурсів. План передбачає генеральну стратегію розвитку будь-якого суб'єкта господарювання та виконує функції контролю й оцінювання.

У зв'язку з цим фахівці з публічного адміністрування повинні мати теоретичні, практичні навички, знати методи розробки планів як системи взаємозалежних умов і параметрів конкретного суб'єкта господарювання, починаючи від формування цілей і завершуючи розробкою конкретних заходів щодо їх досягнення, вміти формувати поряд із загальними конкретні практичні завдання з планування з урахуванням можливості запобігання господарським ризикам.

Метою навчальної дисципліни "Планування розвитку територій" є засвоєння теоретичних знань щодо планування розвитку територій та формування професійних компетентностей з управління стратегічними та тактичними змінами територій.

Практичні та тестові завдання до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Планування розвитку територій" передбачають вивчення теоретичних основ планування розвитку територій, вирішення практичних завдань і проходження тестів для оцінювання засвоєння лекційного матеріалу та практичних завдань, що сприяє виробленню вмінь та навичок практичної діяльності.

Змістовий модуль 1. Стратегічне планування

Тема 1. Система планування в Україні

Питання для самостійного опрацювання

1. Основні напрями та пріоритети економічного розвитку України.
2. Законодавство про державне прогнозування та розробка програм економічного та соціального розвитку України.
3. Розробка прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку областей, районів та міст.

Практичне завдання. Визначити пріоритетність вирішення проблем за соціальною компонентою стійкого розвитку регіону з метою обґрунтування черговості їх фінансування. Зробити висновки.

Перелік приватних показників та їх порогові значення за компонентами соціальної складової сталого розвитку регіону наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Перелік приватних показників та їх порогові значення за компонентами соціальної складової сталого розвитку регіону (умовні дані)

Компонента	Приватний показник	Граничне значення	Значення по області	Динамічна оцінка, %
1	2	3	4	5
Доходи і витрати	Відношення середньої зарплати до прожиткового мінімуму, разів	не менше 3	2,8	+2,2
	Відношення мінімального розміру пенсії до прожиткового мінімуму, разів	не менше 1,5 – 2	1,1	+2,8
	Частка витрат на харчування у загальному обсязі споживчих грошових витрат домогосподарств, %	не більше 50	80	+6,4

1	2	3	4	5
Безробіття	Рівень безробіття за методологією МОП, %	не більше 10	9	-1,1
Забезпеченість житлом	Забезпеченість населення житлом у середньому на одну людину, кв. м	не менше 30	18	-7,6
Демографія і стан здоров'я	Кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань на 1 000 осіб	не більше 60	110	+10,5
	Очікувана тривалість життя при народженні, років	не менше 70	72	+3,4
	Коефіцієнт дитячої смертності (померло дітей віком до 1 року на 1 000 народжених)	не більше 1 – 2	1,7	-4,3
	Коефіцієнт природного приросту населення, осіб на 1 тис. наявного населення	не менше 2,8	2,1	-10,5
	Демографічне навантаження непрацездатного населення на працездатне, %	не більше 60	85	+7,9
Споживання продуктів харчування	Добова калорійність харчування людини, тис. ккал	не менше 2,2	2,3	+1,7
	Споживання м'яса і м'ясопродуктів (у середньому за рік на людину), кг	не менше 83	60	-7,9
	Споживання молока та молочних продуктів (у середньому за рік на людину), кг	не менше 380	220	-1,2
	Споживання яєць (у середньому за рік на людину), шт.	не менше 290	310	+6,4
	Споживання риби та рибопродуктів (у середньому за рік на людину), кг	не менше 20	22	+7,3
	Споживання цукру (у середньому за рік на людину), кг	не менше 38	40	+1,9
	Споживання олії та інших рослинних жирів (у середньому за рік на людину), кг	не менше 13	15	+3,7

1	2	3	4	5
	Споживання картоплі (в середньому за рік на людину), кг	не менше 124	130	+4,9
	Споживання овочів та баштанних (у середньому за рік на людину), кг	не менше 161	134	-5,8
	Споживання фруктів, ягід, горіхів і винограду (у середньому за рік на людину), кг	не менше 90	72	-8,1
	Споживання хліба і хлібопродуктів (у середньому за рік на людину), кг	не менше 101	115	+3,1

Методичні рекомендації

Визначити відношення приватного показника до порогового значення, чергу фінансування на підставі динамічної оцінки визначити ступінь і напрям зміни показника за соціальною складовою сталого розвитку регіону. Враховуючи одночасно чергу, ступінь і напрям зміни показника, визначити черговість фінансування та пріоритетність вирішення проблем. Зробити висновки.

Тестові завдання

1. Предметом економічного прогнозування є:

- а) передбачення економічного стану функціонуючих об'єктів у майбутньому;
- б) науково обґрунтоване передбачення про можливий стан економічної системи та відповідних показників, що характеризують цей стан;
- в) цілеспрямована діяльність щодо забезпечення динамічного розвитку економіки, визначення її основних параметрів у майбутньому періоді.

2. За своїм змістом програми класифікуються на:

- а) науково-технічні;
- б) національні;
- в) соціальні;
- г) житлові;
- д) міжрегіональні.

3. За рівнем управління програми класифікуються на:

- а) науково-технічні;
- б) програми дій уряду;
- в) національні;
- г) міжрегіональні;
- д) регіональні;
- е) цільові комплексні.

4. Концепція – це:

- а) взаємопов'язана система планів об'єкта дослідження;
- б) генеральна мета об'єкта дослідження;
- в) основна ідея будь-якої теорії, системи поглядів на певне явище, а також спосіб їх розуміння, тлумачення і сприйняття.

5. Базування на вимогах економічних законів означає такий принцип планування:

- а) реальності;
- б) об'єктивності;
- в) науковості;
- г) цілісності;
- д) узгодженості суспільних, колективних і особистих інтересів;
- е) збалансованості програм (планів).

6. Узгодженість показників обсягів виробництва з суспільною потребою продукції, грошових доходів населення, підприємств із їх витратами означає такий принцип планування:

- а) реальності;
- б) об'єктивності;
- в) науковості;
- г) цілісності;
- д) узгодженості суспільних, колективних і особистих інтересів;
- е) збалансованості програм (планів).

7. Забезпечення планів сировинними, матеріальними, трудовими і фінансовими ресурсами та ефективне їх використання означає такий принцип планування:

- а) реальності;
- б) об'єктивності;

- в) науковості;
- г) цілісності;
- д) узгодженості суспільних, колективних і особистих інтересів;
- е) збалансованості програм (планів).

8. Прогнозні та програмні документи економічного і соціального розвитку розробляються на основі перевірених даних органів державної статистики, уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань економічної політики означає такий принцип планування:

- а) реальності;
- б) об'єктивності;
- в) науковості;
- г) цілісності;
- д) узгодженості суспільних, колективних і особистих інтересів;
- е) збалансованості програм (планів).

9. Забезпечення розробки взаємоузгоджених прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку держави в цілому, окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць означає такий принцип планування:

- а) реальності;
- б) об'єктивності;
- в) науковості;
- г) цілісності;
- д) узгодженості суспільних, колективних і особистих інтересів;
- е) збалансованості програм (планів).

10. Дотримання прав і урахування інтересів місцевого самоуправління та суб'єктів господарювання усіх форм власності означає такий принцип планування:

- а) реальності;
- б) рівності;
- в) науковості;
- г) цілісності;
- д) узгодженості суспільних, колективних і особистих інтересів;
- е) збалансованості програм (планів).

11. Надання планам і процесу планування здатності змінювати свою спрямованість у зв'язку з виникненням непередбачених обставин означає такий принцип планування:

- а) гнучкості;
- б) системності;
- в) оптимальності;
- г) збалансованості.

12. Конкретизація і деталізація планів тією мірою, яку дозволяють зовнішні і внутрішні умови підприємства, означає такий принцип планування:

- а) єдності;
- б) безперервності;
- в) гнучкості;
- г) точності.

13. Поступовий перехід від стратегічних планів до тактичних, а від них до оперативних, взаємодію між короткостроковими та довгостроковими планами означає такий принцип планування:

- а) єдності;
- б) безперервності;
- в) гнучкості;
- г) точності.

14. "Сковзке" планування є виразом такого принципу планування:

- а) пропорційності;
- б) пріоритетності;
- в) безперервності;
- г) варіативності.

15. Партисипативним називається планування, засноване на принципі:

- а) участі;
- б) безперервності;
- в) комплексності;
- г) варіативності.

16. "Подушками безпеки" або "подушками" в плануванні називаються:

а) прогнози, що містять оптимістичний, песимістичний і ряд середніх прогнозів, які дозволяють урахувати найбільш імовірні фактори зовнішнього середовища;

б) ризики, які дозволяють оцінити імовірність тієї чи іншої події;

в) ті чи інші заходи, які плануються для пом'якшення дії найбільш імовірних загроз зовнішнього середовища;

г) резерви в планах, необхідні для того, щоб в плани можна було внести зміни у зв'язку з непередбачуваними обставинами.

17. Сутність якого методу планування полягає у виділенні найважливіших проблем соціально-економічного та науково-технічного розвитку і подальшої концентрації усіх коштів для їх вирішення:

а) нормативного;

б) балансового;

в) програмно-цільового;

г) аналітичного.

18. Узгоджувати потреби та виробничі ресурси, необхідні для їх задоволення – це основне завдання такого методу планування:

а) нормативного;

б) програмно-цільового;

в) балансового;

г) аналітичного.

19. У розчленуванні об'єкта, що планується, на складові частини, виявленні взаємного зв'язку і впливу цих частин одну на одну і на хід розвитку всього процесу, і в подальшому синтезі результатів для всього об'єкта планування полягає сутність такого методу планування:

а) нормативного;

б) балансового;

в) програмно-цільового;

г) аналітичного.

20. В умовах ринкової економіки програмно-цільовий метод планування:

а) майже не використовується у зв'язку з тим, що цільове поєднання усіх ресурсів для досягнення кінцевої мети можливе тільки за умов планово-директивної економіки;

б) широко використовується тільки на макрорівні;

в) широко використовується тільки на рівні підприємства;

г) широко використовується як на рівні народного господарства, так і на рівні підприємств.

21. До неформалізованих методів планування відносяться:

а) нормативний;

б) балансовий;

в) творчості;

г) адаптивний пошук;

д) програмно-цільовий.

22. Оцінка досягнутого рівня (бази), тенденцій розвитку об'єкта є основним завданням методу планування:

а) творчості;

б) адаптивного пошуку;

в) нормативного;

г) аналітичного.

Література: [1; 3; 6 – 8; 10; 12; 13; 15 – 20; 23; 24; 28; 30; 35; 36; 41].

**Тема 2. Переваги стратегічного планування.
Визначення перешкод, які заважають запровадженню
стратегічного планування на територіальному рівні
та шляхи їх подолання**

Питання для самостійного опрацювання

1. Соціальне ринкове господарство як об'єкт державного регулювання та стратегічного планування.

2. Об'єктивні обставини, що обумовлюють потребу стратегічного планування територій в умовах ринкової економіки.

3. Принципи методології стратегічного планування.
4. Система показників і методи стратегічного планування.

Тестові завдання

1. Визначення призначення, ролі і місця об'єкта управління в ринковій економіці – це означає визначення його:

- а) місії;
- б) цілі;
- в) тактики;
- г) стратегії.

2. До аналізу зовнішнього середовища загального оточення в процесі стратегічного планування належить дослідження:

- а) міжнародних факторів;
- б) політичних процесів;
- в) конкурентів;
- г) демографічних факторів.

3. Цілі об'єкта в процесі стратегічного планування:

- а) мають загальний описовий характер;
- б) повинні бути конкретними і вимірними;
- в) повинні бути конкретними, але їх вимірювання ускладнене у зв'язку зі значним терміном досягненням цілей.

4. Взаємопідтримуючі цілі в системі стратегічного планування означають, що:

- а) повинна бути забезпечена певна ієрархія цілей, тобто наступна ціль може бути досягнута тільки після досягнення попередньої;
- б) кінцева ціль повинна бути конкретизована за певними періодами реалізації стратегії;
- в) дії і рішення, необхідні для досягнення однієї цілі, не повинні заважати досягненню інших цілей.

5. Який принцип стратегічного планування означає, що всі заходи та шляхи їх реалізації, передбачені в системі стратегічного планування, спрямовано на встановлення та досягнення цілей:

- а) багатоваріантність, альтернативність та селективність;
- б) глобальність, системність, комплексність і збалансованість;

- в) цілепокладання і цілереалізація;
- г) наступність і послідовність;
- д) безперервність;
- е) реалістичність, досяжність;
- ж) гнучкість, динамічність, реакція на ситуацію?

6. Який принцип стратегічного планування означає реакцію на зміни навколишнього середовища шляхом переходу на заздалегідь обґрунтовані та визначені альтернативи:

- а) багатоваріантність, альтернативність та селективність;
- б) глобальність, системність, комплексність і збалансованість;
- в) цілепокладання і цілереалізація;
- г) наступність і послідовність;
- д) безперервність;
- е) реалістичність, досяжність;
- ж) гнучкість, динамічність, реакція на ситуацію?

7. Який принцип стратегічного планування означає орієнтацію на охоплення окремими стратегіями всіх аспектів діяльності об'єкта і взаємозв'язку між ними:

- а) багатоваріантність, альтернативність та селективність;
- б) глобальність, системність, комплексність і збалансованість;
- в) цілепокладання і цілереалізація;
- г) наступність і послідовність;
- д) безперервність;
- е) реалістичність, досяжність;
- ж) гнучкість, динамічність, реакція на ситуацію?

8. Який принцип стратегічного планування означає, що стратегічні зміни повинні здійснюватися у певному порядку з урахуванням досягнутих результатів і специфічних особливостей процесів та явищ:

- а) багатоваріантність, альтернативність та селективність;
- б) глобальність, системність, комплексність і збалансованість;
- в) цілепокладання і цілереалізація;
- г) наступність і послідовність;

- д) безперервність;
- е) реалістичність, досяжність;
- ж) гнучкість, динамічність, реакція на ситуацію?

9. Який принцип стратегічного планування означає, що стратегічна діяльність є складним процесом, зупинка якого повертає підприємство в початкове положення:

- а) багатоваріантність, альтернативність та селективність;
- б) глобальність, системність, комплексність і збалансованість;
- в) цілепокладання і цілереалізація;
- г) наступність і послідовність;
- д) безперервність;
- е) реалістичність, досяжність;
- ж) гнучкість, динамічність, реакція на ситуацію?

10. Який принцип стратегічного планування означає врахування особливостей функціонування об'єкта, для якого розробляються стратегічні плани та можливості досягнення певних параметрів:

- а) багатоваріантність, альтернативність та селективність;
- б) глобальність, системність, комплексність і збалансованість;
- в) цілепокладання і цілереалізація;
- г) наступність і послідовність;
- д) безперервність;
- е) реалістичність, досяжність;
- ж) гнучкість, динамічність, реакція на ситуацію?

11. Який принцип стратегічного планування означає облік часових характеристик і характеру змін, які відбуваються у запланованого об'єкта:

- а) багатоваріантність, альтернативність та селективність;
- б) глобальність, системність, комплексність і збалансованість;
- в) цілепокладання і цілереалізація;
- г) наступність і послідовність;
- д) безперервність;
- е) реалістичність, досяжність;
- ж) гнучкість, динамічність, реакція на ситуацію?

12. Проблеми в стратегічному плануванні класифікуються за ступенем розвиненості зв'язків між явищами і процесами таким чином:

- а) детерміновані проблеми;
- б) стохастичні проблеми;
- в) стандартні (добре структуровані проблеми);
- г) структуровані проблеми;
- д) слабо структуровані проблеми;
- е) неструктуровані проблеми.

13. Визначення кількості умовного палива для вироблення певної кількості електроенергії на теплових станціях належить до:

- а) стандартних (добре структурованих) проблем;
- б) структурованих проблем;
- в) слабо структурованих проблем;
- г) неструктурованих проблем.

14. Визначення темпів зростання продуктивності праці залежно від динаміки його фондоозброєності та енергоозброєності належить до:

- а) стандартних (добре структурованих) проблем;
- б) структурованих проблем;
- в) слабо структурованих проблем;
- г) неструктурованих проблем.

15. Визначення рівня врожайності сільськогосподарських культур належить до:

- а) стандартних (добре структурованих) проблем;
- б) структурованих проблем;
- в) слабо структурованих проблем;
- г) неструктурованих проблем.

16. Визначення складу і структури населення в планованому періоді належить до:

- а) стандартних (добре структурованих) проблем;
- б) структурованих проблем;

- в) слабо структурованих проблем;
- г) неструктурованих проблем.

17. Розвиток науки і техніки в довгостроковій перспективі належить до:

- а) стандартних (добре структурованих) проблем;
- б) структурованих проблем;
- в) слабо структурованих проблем;
- г) неструктурованих проблем.

18. До основних державних соціальних гарантій належать:

- а) тарифна система;
- б) мінімальний розмір заробітної плати;
- в) мінімальний розмір пенсії за віком;
- г) неоподатковуваний мінімум доходів громадян;
- д) розміри державної соціальної допомоги та інших соціальних виплат.

19. Розробка й удосконалення законодавства з питань регіональної політики і місцевого самоуправління про розподіл функцій і повноважень центральних та місцевих органів виконавчої влади і місцевого самоуправління відноситься до:

- а) основних напрямів реалізації Концепції на першому етапі;
- б) основних напрямів реалізації Концепції на другому етапі.

20. Запровадження конкурсних засад розміщення у регіонах державних інвестиційних коштів відноситься до:

- а) основних напрямів реалізації Концепції на першому етапі;
- б) основних напрямів реалізації Концепції на другому етапі.

Література: [3; 7; 8; 12; 13; 15 – 20; 22 – 29; 35; 36].

Тема 3. Процес стратегічного планування

Питання для самостійного опрацювання

1. Вимоги до формулювання цілей соціально-економічної системи.
2. Аналіз рівня розвитку національної економіки.

3. Вивчення обсягу і структури потреб суспільства, його окремих підсистем у плановому періоді.

4. Функції, повноваження та взаємодія державних органів під час розробки планів, прогнозів та державних програм. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами.

Тестові завдання

1. Бажаний стан або результати функціонування відповідного об'єкта планування в певний момент майбутнього в стратегічному плануванні означає:

- а) місію;
- б) цілі;
- в) завдання;
- г) програми.

2. Результати, досягнення яких бажано до певного моменту часу в межах періоду стратегічного планування означають:

- а) місію;
- б) цілі;
- в) завдання;
- г) програми.

3. Глобальні цілі розвитку регіонів у стратегічному плануванні означають:

- а) місію;
- б) цілі;
- в) завдання;
- г) програми.

4. Потенціал класифікують за сферами життєдіяльності суспільства на:

а) економічний, соціальний, екологічний, духовний, політичний, правовий;

б) природно-ресурсний, трудовий, інформативний, технічний, організаційний;

в) промисловий, будівельний, аграрний, транспортний, фінансово-кредитний, соціально-інфраструктурний;

г) міст, районів, регіонів та ін.

5. Потенціал класифікують за елементами продуктивних сил на:

а) економічний, соціальний, екологічний, духовний, політичний, правовий;

б) природно-ресурсний, трудовий, інформативний, технічний, організаційний;

в) промисловий, будівельний, аграрний, транспортний, фінансово-кредитний, соціально-інфраструктурний;

г) міст, районів, регіонів та ін.

6. Потенціал класифікують за галузями національної економіки на:

а) економічний, соціальний, екологічний, духовний, політичний, правовий;

б) природно-ресурсний, трудовий, інформативний, технічний, організаційний;

в) промисловий, будівельний, аграрний, транспортний, фінансово-кредитний, соціально-інфраструктурний;

г) міст, районів, регіонів та ін.

7. Потенціал класифікують за регіональними таксономами на:

а) економічний, соціальний, екологічний, духовний, політичний, правовий;

б) природно-ресурсний, трудовий, інформативний, технічний, організаційний;

в) промисловий, будівельний, аграрний, транспортний, фінансово-кредитний, соціально-інфраструктурний;

г) міст, районів, регіонів та ін.

Література: [3; 6 – 8; 12; 15 – 20; 22 – 29; 35; 36].

Тема 4. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами

Питання для самостійного опрацювання

1. Інформаційне забезпечення стратегічного планування.
2. Методи одержання первинної і вторинної інформації. Планування вибіркового досліджень.

3. Функції, повноваження та взаємодія державних органів у ході розробки планів, прогнозів та державних програм.

4. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами.

Практичне завдання. Розрахувати коефіцієнт розвитку галузевої економіки в окремій місцевості на основі даних табл. 2.

Таблиця 2

Дані про зайнятість населення в районі та області

Сектори	Зайнятість в районі у 2013 р., осіб	Зайнятість в області у 2013 р., осіб
1. Сільське господарство	5 284	89 427
2. Добувна промисловість	427	31 070
3. Будівництво	36 719	527 717
4. Виробництво	45 664	2 077 133
5. Транспорт і комунальні послуги	14 672	609 508
6. Оптова торгівля	11 478	712 777
7. Роздрібна торгівля	71 446	1 676 880
8. Послуги	73 595	4 608 996
9. Фінанси, страхування	15 111	813 430
10. Інші	1 135	39 678
Всього		

Методичні рекомендації

Розрахунок коефіцієнтів розвитку окремих секторів місцевої економіки здійснюється співвідношенням частки зайнятих у секторі в районі до частки зайнятих в області. Зробити висновки про пріоритетність розвитку секторів економіки в районі.

Тестові завдання

1. Затверджує загальнодержавні програми економічного, соціального розвитку:

- а) Президент України;
- б) Верховна Рада України;

- в) Кабінет Міністрів України;
- г) центральні органи виконавчої влади.

2. Організовує підготовку прогнозів економічного і соціального розвитку України на середньо- та короткостроковий періоди:

- а) Президент України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) центральні органи виконавчої влади.

3. Визначає структуру прогнозних документів економічного і соціального розвитку, строки і порядок їх розробки, відповідальних виконавців:

- а) Президент України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) центральні органи виконавчої влади.

4. Забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері економічного і соціального розвитку, інших центральних органів виконавчої влади щодо державного прогнозування:

- а) Президент України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) центральні органи виконавчої влади.

5. Передбачає вплив системи показників економічного і соціального розвитку регіонів на розвиток економіки, підвищення ефективності і досягнення цілей їх соціально-економічного розвитку така умова системи показників:

- а) комплексність;
- б) адекватність;
- в) диференціація системи показників;
- г) порівнянність показників;
- д) цілеспрямованість.

6. Повне охоплення процесу розширеного відтворення передбачає така умова системи показників економічного і соціального розвитку регіонів:

- а) комплексність;
- б) адекватність;

- в) диференціація системи показників;
- г) порівнянність показників;
- д) цілеспрямованість.

7. Більш точно відображення об'єкта планування передбачає така умова системи показників економічного і соціального розвитку регіонів:

- а) комплексність;
- б) адекватність;
- в) диференціація системи показників;
- г) порівнянність показників;
- д) цілеспрямованість.

8. Розподіл показників за видами програм (планів) і стадіями планування, галузями економіки, галузевими, територіальними та відомчими ланками управління передбачає така умова системи показників економічного і соціального розвитку регіонів:

- а) комплексність;
- б) адекватність;
- в) диференціація системи показників;
- г) порівнянність показників;
- д) цілеспрямованість.

9. Спрямованість показників конкретним виконавцям передбачає така умова системи показників економічного і соціального розвитку регіонів:

- а) комплексність;
- б) адресність;
- в) диференціація системи показників;
- г) порівнянність показників;
- д) цілеспрямованість.

10. До показників економічного потенціалу належать:

- а) населення;
- б) трудові ресурси;
- в) обсяги ВВП;
- г) обсяги виробництва і споживання ВВП на душу населення;

- д) обсяги НД на душу населення;
- е) рівень продуктивності праці.

11. До показників рівня соціально-економічного розвитку регіону належать:

- а) населення;
- б) трудові ресурси;
- в) обсяги ВВП;
- г) обсяги виробництва і споживання ВВП на душу населення;
- д) обсяги НД на душу населення;
- е) рівень продуктивності праці.

Література: [3; 8; 10; 11 – 14; 16 – 20; 22 – 29; 35; 36].

Тема 5. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування

Питання для самостійного опрацювання

1. Передпланові дослідження та аналіз економічної ситуації в державі. Аналіз стану довкілля.
2. Застосування різних методів аналізу у розробці плану економічного розвитку. Аналіз розриву. Аналіз динаміки ринку, модель життєвого циклу. Модель "продукт – ринок". Портфельні моделі аналізу стратегії.

Практичне завдання. Розрахувати необхідні показники і визначити рейтинг пропонованих регіонів, використовуючи метод середньої арифметичної, за даними про роздрібний товарооборот України та її областей, наведених у табл. 3.

Таблиця 3

Дані про роздрібний товарооборот України та її областей (умовні дані)

А	Роздрібний товарообіг, млн грн	
	2013 р.	2014 р.
1	2	3
Україна	91 332	129 952
Вінницька	2 648	2 559

1	2	3
Хмельницька	1 703	2 005
Запорізька	3 281	3 982
Одеська	5 464	6 445
Миколаївська	1 660	2 455
Херсонська	1 927	2 304

Методичні рекомендації

Для визначення рейтингу регіонів необхідно визначити:

- 1) темп зростання роздрібного товарообігу у 2014 році порівняно з 2013 роком, %;
- 2) місце регіонів за темпами зростання;
- 3) питому вагу регіону у 2014 році за обсягом роздрібного товарообігу, %;
- 4) місце за питомою вагою;
- 5) суму місць;
- 6) індекс;
- 7) рейтинг регіонів.

Тестові завдання

1. Шкалограма визначення місця об'єкта дослідження в економічній ієрархії використовується для оцінки відносного стану економіки:

- а) країни;
- б) регіону;
- в) великих міст;
- г) міні-систем.

2. SWOT-аналіз містить такі елементи:

- а) зовнішні фактори;
- б) внутрішні фактори;
- в) сильні сторони;
- г) слабкі сторони;

- д) можливості;
- е) загрози.

Література: [3; 10; 12 – 14; 16; 18; 19; 27; 29; 35; 36].

Тема 6. Управління реалізацією стратегічного плану. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану

Питання для самостійного опрацювання

1. Кількісні та якісні критерії для оцінювання впровадження стратегії.
2. Стратегічні контрольні орієнтири та стратегічні контрольні точки.
3. Корегування стратегії розвитку території.
4. Організація моніторингу та оцінювання реалізації стратегічного плану.

Тестові завдання

1. Тактика – це:

- а) загальне керівництво для дій і прийняття рішень, яке полегшує досягнення цілей;
- б) короткострокові стратегії розвитку;
- в) дії, які слід вжити в конкретній ситуації;
- г) захід, який визначає, що повинно бути зроблено в специфічній одиничній ситуації.

2. Політика – це:

- а) це загальне керівництво для дій і прийняття рішень, яке полегшує досягнення цілей;
- б) короткострокові стратегії розвитку;
- в) дії, які слід вжити в конкретній ситуації;
- г) поняття, яке визначає, що повинно бути зроблено в специфічній одиничній ситуації.

3. Процедури – це:

- а) загальне керівництво для дій і прийняття рішень, яке полегшує досягнення цілей;
- б) короткострокові стратегії розвитку;
- в) дії, які слід вжити в конкретній ситуації;
- г) ті заходи, які визначають, що повинно бути зроблено в специфічній одиничній ситуації.

4. Правила – це:

- а) загальне керівництво для дій і прийняття рішень, яке полегшує досягнення цілей;
- б) короткострокові стратегії розвитку;
- в) дії, які слід вжити в конкретній ситуації;
- г) канони, які визначають, що повинно бути зроблено в специфічній одиничній ситуації.

5. Схеми якісної оцінки проектів засновані на:

- а) візуальному виборі найкращих проектів;
- б) визначенні ваги і відносної значущості факторів;
- в) визначенні ваги, відносної значущості факторів і ймовірності рівня.

6. Проста схема оцінювання проектів заснована на:

- а) візуальному виборі найкращих проектів;
- б) визначенні ваги і відносної значущості факторів;
- в) визначенні ваги, відносної значущості факторів і ймовірності рівня.

Література: [3; 4; 7; 12; 15; 17; 18; 22 – 26; 28; 35].

Змістовий модуль 2. Планування на регіональному та місцевому рівнях і землекористування

Тема 7. Нормативно-правові основи територіального планування

Питання для самостійного опрацювання

1. Закон України "Про Генеральну схему планування території України".
2. Закон України "Про благоустрій населених пунктів".

Тестові завдання

1. Забезпечення реалізації державної політики України у сфері благоустрою населених пунктів – це повноваження:

- а) Верховної Ради України;
- б) Кабінету Міністрів України;
- в) центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства;
- г) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику.

2. Розробка і забезпечення виконання загальнодержавних програм благоустрою населених пунктів – це повноваження:

- а) Верховної Ради України;
- б) Кабінету Міністрів України;
- в) центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства;
- г) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику.

3. Координація діяльності центральних органів виконавчої влади у сфері благоустрою населених пунктів – це повноваження:

- а) Верховної Ради України;
- б) Кабінету Міністрів України;
- в) центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства;
- г) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику.

4. Здійснення координації діяльності місцевих органів виконавчої влади у сфері благоустрою населених пунктів – це повноваження:

- а) Верховної Ради України;
- б) Кабінету Міністрів України;
- в) центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства;
- г) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику.

5. Розроблення в установленому законом порядку державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів – це повноваження:

- а) Верховної Ради України;
- б) Кабінету Міністрів України;
- в) центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства;
- г) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику.

6. Здійснення в межах своїх повноважень нормативно-методичного забезпечення у сфері благоустрою населених пунктів – це повноваження:

- а) Верховної Ради України;
- б) Кабінету Міністрів України;
- в) центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства;
- г) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику.

7. Забезпечення виконання державних і регіональних програм благоустрою населених пунктів – це повноваження:

- а) Верховної Ради України;
- б) Кабінету Міністрів України;
- в) центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства;
- г) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику.

8. Забезпечення здійснення заходів щодо інженерного захисту територій населених пунктів від небезпечних геологічних процесів, прогнозування і запобігання їх розвитку – це повноваження:

- а) Верховної Ради України;
- б) Кабінету Міністрів України;
- в) центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства;
- г) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику.

9. Суб'єктами у сфері благоустрою населених пунктів є:

- а) органи державної влади та органи місцевого самоврядування;
- б) підприємства, установи, організації;
- в) органи самоорганізації населення;
- г) громадяни.

10. До об'єктів благоустрою населених пунктів належать:

- а) території загального користування;
- б) прибудинкові території;
- в) території будівель та споруд інженерного захисту територій;
- г) території підприємств, установ, організацій та закріплені за ними території на умовах договору.

11. До малих архітектурних форм належать:

- а) альтанки, павільйони, навіси;
- б) паркові арки (аркади) і колони (колонади);
- в) вуличні вази, вазони і амфори;
- г) декоративна та ігрова скульптура;
- д) вуличні меблі (лавки, лави, столи).

Література: [2; 8; 10; 11; 21; 27; 33 – 35].

Тема 8. Види документів, що регулюють розвиток територій

Питання для самостійного опрацювання

1. Концепція державної регіональної політики.
2. Закон України "Про стимулювання розвитку регіонів".

Тестові завдання

1. Розробка та вдосконалення законодавчої бази щодо місцевого самоврядування та регіональної політики здійснюється на:

- а) першому етапі Концепції державної регіональної політики;
- б) другому етапі Концепції державної регіональної політики.

2. Розмежування ролей та обов'язків центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування здійснюється на:

- а) першому етапі Концепції державної регіональної політики;
- б) другому етапі Концепції державної регіональної політики.

3. Забезпечення збільшення власних доходів у бюджеті місцевого самоврядування, у тому числі оподаткування землі та нерухомого майна здійснюється на:

- а) першому етапі Концепції державної регіональної політики;
- б) другому етапі Концепції державної регіональної політики.

4. Удосконалення механізму контролю з боку територіальних громад за діяльністю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб здійснюється на:

- а) першому етапі Концепції державної регіональної політики;
- б) другому етапі Концепції державної регіональної політики.

5. Поліпшення економічного механізму захисту навколишнього середовища та використання природних ресурсів здійснюється на:

- а) першому етапі Концепції державної регіональної політики;
- б) другому етапі Концепції державної регіональної політики.

6. Упровадження конкурентних основ розміщення в регіонах державних інвестиційних коштів здійснюється на:

- а) першому етапі Концепції державної регіональної політики;
- б) другому етапі Концепції державної регіональної політики.

7. Розроблення Генеральної схеми економічного районування України та Національної програми охорони земель здійснюється на:

- а) першому етапі реалізації Концепції державної регіональної політики;
- б) другому етапі реалізації Концепції державної регіональної політики.

8. Розробка міжрегіональних соціальних проектів та їх фінансове забезпечення здійснюється на:

- а) першому етапі реалізації Концепції державної регіональної політики;
- б) другому етапі реалізації Концепції державної регіональної політики.

9. Розробка і реалізація державної політики у сфері регулювання внутрішньорегіональної та міжрегіональної трудової міграції здійснюється на:

- а) першому етапі реалізації Концепції державної регіональної політики;
- б) другому етапі реалізації Концепції державної регіональної політики.

10. Заснування регіональних центрів передачі та розповсюдження високих технологій здійснюється на:

- а) першому етапі реалізації Концепції державної регіональної політики;
- б) другому етапі реалізації Концепції державної регіональної політики.

11. Державна стратегія регіонального розвитку затверджується:

- а) Верховною Радою України;
- б) Кабінетом Міністрів України;
- в) обласними, Київською міськими радами.

12. Депресивні території поділяються на такі групи:

- а) регіони;
- б) промислові райони – райони, у яких частка зайнятих у промисловості перевищує частку зайнятих у сільському господарстві;
- в) сільські райони – райони, у яких частка зайнятих у сільському господарстві перевищує частку зайнятих у промисловості;
- г) міста обласного значення.

Література: [3; 6; 8; 10–12; 14; 21; 23; 24; 28; 37; 41].

Тема 9. Прогнозування територіального розвитку

Питання для самостійного опрацювання

1. Види і призначення прогнозів.
2. Класифікація методів прогнозування.
3. Характеристика методів економічного прогнозування.

Тестові завдання

1. На припущенні, що діючі у минулому і в теперішній час тенденції будуть діяти і в майбутньому, засновані методи прогнозування:

- а) нормативні;
- б) експертних оцінок;
- в) генетичні;
- г) "мозкової атаки".

2. Націлює на вирішення конкретних задач, спонукає до пошуку найкращих способів реалізації визначених цілей прогноз, одержаний за допомогою:

- а) генетичних методів;
- б) нормативних методів.

3. Нормативні методи прогнозування:

- а) доцільно використовувати в чистому вигляді у довгостроковому прогнозуванні;
- б) доцільно використовувати в чистому вигляді у середньо-строківому прогнозуванні;
- в) доцільно використовувати в чистому вигляді у довгостроковому і середньостроковому прогнозуванні;
- г) не доцільно використовувати в чистому вигляді, необхідно їх доповнювати генетичними методами прогнозування.

4. До формалізованих методів прогнозування відносяться:

- а) прогнозна екстраполяція;
- б) індивідуальні експертні оцінки;
- в) колективні експертні оцінки;
- г) "мозкова атака".

5. Найбільш широке застосування нормативні методи прогнозування знаходять у:

- а) довгостроковому прогнозуванні;
- б) середньостроковому прогнозуванні;
- в) короткостроковому прогнозуванні.

6. Основою економіко-статистичних методів прогнозування є:

- а) прогнозна інтерполяція;
- б) прогнозна екстраполяція;
- в) адаптивний пошук.

7. Доцільно розробляти систему прогнозів: оптимістичний, песимістичний і ряд середніх:

- а) об'єктам управління, що функціонують в умовах перехідної економіки;
- б) об'єктам управління, що функціонують в умовах кризової економіки;
- в) усім об'єктам управління, що функціонують в умовах ринкової економіки.

8. За масштабом прогнозування виділяють такі прогнози:

- а) макроекономічні прогнози розвитку окремих комплексів національної економіки, прогнози галузеві і територіальні, прогнози діяльності господарюючих суб'єктів;
- б) стратегічні і тактичні;
- в) оперативні, короткострокові, середньострокові, довгострокові.

9. За характером вирішуваних проблем виділяють такі прогнози:

- а) макроекономічні прогнози розвитку окремих комплексів національної економіки, прогнози галузеві і територіальні, прогнози діяльності господарюючих суб'єктів;
- б) стратегічні і тактичні;
- в) оперативні, короткострокові, середньострокові, довгострокові.

10. Методи моделювання класифікуються за ступенем агрегування на:

- а) теоретичні та прикладні;
- б) макро- і мікроекономічні;
- в) балансові, рівноважні, трендові, оптимізаційні, імітаційні.

11. Методи моделювання класифікуються за конкретним цільовим призначенням на:

- а) теоретичні та прикладні;
- б) макро- і мікроекономічні;
- в) балансові, рівноважні, трендові, оптимізаційні, імітаційні.

12. З урахуванням фактора невизначеності моделі діляться на:

- а) мало- і багатовимірні;
- б) детерміновані і стохастичні;
- в) статичні і динамічні;
- г) макроекономічні, міжгалузеві, галузеві, міжрегіональні, регіональні.

13. Залежно від рівня агрегування показників моделі діляться на:

- а) мало- і багатовимірні;
- б) детерміновані і стохастичні;
- в) статичні і динамічні;
- г) макроекономічні, міжгалузеві, галузеві, міжрегіональні, регіональні.

14. Факторний аспект збалансованості національної економіки:

- а) означає відрізок часу, за який зміна аргументу призводить до зміни результативного показника;
- б) базується на взаємозв'язку між обсягом випуску продукції та витратами на виробництво;
- в) ґрунтується як на пропорціях між I і II підрозділами суспільного виробництва, так і на взаємозв'язках міжгалузевих потоків продукції.

15. Лаговий аспект збалансованості національної економіки:

- а) означає відрізок часу, за який зміна аргументу призводить до зміни результативного показника;
- б) базується на взаємозв'язку між обсягом випуску продукції та витратами на виробництво;
- в) ґрунтується як на пропорціях між I і II підрозділами суспільного виробництва, так і на взаємозв'язках міжгалузевих потоків продукції.

16. Структурний аспект збалансованості національної економіки:

- а) означає відрізок часу, за який зміна аргументу призводить до зміни результативного показника;
- б) базується на взаємозв'язку між обсягом випуску продукції та витратами на виробництво;
- в) ґрунтується як на пропорціях між I і II підрозділами суспільного виробництва, так і на взаємозв'язках міжгалузевих потоків продукції.

Література: [1; 8; 9; 11 – 13; 15; 18; 19; 22; 26; 35 – 37; 41].

Тема 10. Державні цільові програми

Питання для самостійного опрацювання

1. Особливості розробки цільових програм.
2. Розробка та виконання державних цільових програм.
3. Закон України "Про державні цільові програми".
4. Розробка галузевих, регіональних та цільових комплексних програм.

Тестові завдання

1. Формування взаємопов'язаної системи дій з метою подальшої розробки сукупності програмних заходів, спрямованих на досягнення мети у взаємозв'язку один з одним – це наступний принцип програмно-цільового підходу у плануванні розвитку регіонів:

- а) системності;
- б) цілеспрямованості і цілеобґрунтування;
- в) комплексності;
- г) цільового розподілу;
- д) узгодженості.

2. Ефективний розподіл необхідних ресурсів і витрат у суворій відповідності з цілями – це такий принцип програмно-цільового підходу у плануванні розвитку регіонів:

- а) системності;
- б) цілеспрямованості і цілеобґрунтування;
- в) комплексності;
- г) цільового розподілу;
- д) узгодженості.

3. Урахування всіх факторів, що впливають на досягнення поставлених цілей, а також досягнення проміжних цілей програми – це такий принцип програмно-цільового підходу у плануванні розвитку регіонів:

- а) системності;
- б) цілеспрямованості і цілеобґрунтування;

- в) комплексності;
- г) цільового розподілу;
- д) узгодженості.

4. Урахування державних і регіональних інтересів під час розробки цільових програм – це такий принцип програмно-цільового підходу у плануванні розвитку регіонів:

- а) системності;
- б) цілеспрямованості і цілеобґрунтування;
- в) комплексності;
- г) цільового розподілу;
- д) узгодженості.

5. За своєю спрямованістю державні цільові програми поділяються на:

- а) економічні;
- б) наукові;
- в) науково-технічні;
- г) соціальні;
- д) програми народногосподарського рівня;
- е) програми галузевого та територіального рівнів;
- ж) програми розвитку підприємств.

6. Залежно від рівня, на якому розробляються програми, державні цільові програми поділяються на:

- а) економічні;
- б) наукові;
- в) науково-технічні;
- г) соціальні;
- д) програми народногосподарського рівня;
- е) програми галузевого та територіального рівнів;
- ж) програми розвитку підприємств.

7. Обґрунтування необхідності розробки державної цільової програми та визначення оптимального варіанта розв'язання проблеми передбачається в:

- а) Концепції державної цільової програми;
- б) проекті державної цільової програми.

8. Контроль за виконанням державної цільової програми здійснює:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Верховна Рада України;
- в) центральний орган виконавчої влади з питань економіки та європейської інтеграції.

9. Загальнодержавні програми затверджує:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Верховна Рада України;
- в) центральний орган виконавчої влади з питань економіки та європейської інтеграції.

10. Здійснює методичне забезпечення робіт з розроблення та виконання державних цільових програм:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Верховна Рада України;
- в) центральний орган виконавчої влади з питань економіки та європейської інтеграції.

11. Визначає державних замовників державних цільових програм:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Верховна Рада України;
- в) центральний орган виконавчої влади з питань економіки та європейської інтеграції.

Література: [3; 8; 11 – 13; 21; 23; 25; 29; 35; 36].

Тема 11. Оперативне планування

Питання для самостійного опрацювання

1. Сутність оперативного планування.
2. Відбір проектів для досягнення оперативних цілей.
3. Ресурси для забезпечення плану реалізації стратегій регіонального розвитку.

Тестові завдання

1. Науково методичне керівництво розробкою оперативного плану у складі робочої групи повинні здійснювати:

- а) представники влади;
- б) експерти з пріоритетних сфер розвитку території;

- в) представники суспільства;
- г) представники бізнесу та проектних ідей;
- д) представники науки.

2. Визначення головних проблем та шляхів їх вирішення у складі робочої групи повинні здійснювати:

- а) представники влади;
- б) експерти з пріоритетних сфер розвитку території;
- в) представники суспільства;
- г) представники бізнесу та проектних ідей;
- д) представники науки.

3. Забезпечення додаткового фінансування, прив'язка ідей до практики у складі робочої групи повинні здійснювати:

- а) представники влади;
- б) експерти з пріоритетних сфер розвитку території;
- в) представники суспільства;
- г) представники бізнесу та проектних ідей;
- д) представники науки.

4. Координація, формування механізмів реалізації оперативного плану у складі робочої групи повинні здійснювати:

- а) представники влади;
- б) експерти з пріоритетних сфер розвитку території;
- в) представники суспільства;
- г) представники бізнесу та проектних ідей;
- д) представники науки.

5. Перший етап процесу оперативного планування:

- а) створення програмних документів;
- б) вибір проектів для досягнення оперативних цілей;
- в) визначення оперативних цілей.

6. Другий етап процесу оперативного планування:

- а) створення програмних документів;
- б) вибір проектів для досягнення оперативних цілей;
- в) визначення оперативних цілей.

7. Третій етап процесу оперативного планування:

- а) створення програмних документів;
- б) вибір проектів для досягнення оперативних цілей;
- в) визначення оперативних цілей.

Література: [2; 3; 6; 8; 11; 14; 17; 23; 35; 36].

Тема 12. Особливості планування міст

Питання для самостійного опрацювання

- 1. Закон України "Про основи містобудування".
- 2. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності".

Тестові завдання

1. Визначення порядку здійснення державного контролю в містобудуванні – це компетенція:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) обласних і районних рад у сфері містобудування.

2. Координація діяльності органів виконавчої влади у сфері містобудування – це компетенція:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) обласних і районних рад у сфері містобудування.

3. Забезпечення реалізації містобудівної політики України у сфері містобудування – це компетенція:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) обласних і районних рад у сфері містобудування.

4. Забезпечення розроблення Генеральної схеми території України, схем планування окремих частин території України – це компетенція:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) обласних і районних рад у сфері містобудування.

5. Визначення порядку розробки і затвердження державних стандартів, норм і правил у сфері містобудування – це компетенція:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) обласних і районних рад у сфері містобудування.

6. Затвердження регіональних містобудівних програм – це компетенція:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) обласних і районних рад у сфері містобудування.

7. Територія міста за функціональним призначенням і характером використання поділяється на:

- а) селищну;
- б) виробничу;
- в) ландшафтно-рекреаційну;
- г) озеленену.

8. Озеленені й водні простори у межах забудови міста і його зеленої зони відносяться до такої території міста:

- а) селищної;
- б) виробничої;
- в) ландшафтно-рекреаційної.

9. Суб'єктами земельних відносин є:

- а) громадяни, юридичні особи, органи місцевого самоврядування та органи державної влади;
- б) землі в межах території України, земельні ділянки та права на них, у тому числі на земельні частки (паї);
- в) суспільні відносини з володіння, користування і розпорядження землею.

10. Об'єктами земельних відносин є:

- а) громадяни, юридичні особи, органи місцевого самоврядування та органи державної влади;

б) землі в межах території України, земельні ділянки та права на них, у тому числі на земельні частки (паї);

в) суспільні відносини з володіння, користування і розпорядження землею.

Література: [2; 3; 6; 8; 10; 11; 16; 21; 31; 33; 39].

Тема 13. Правові основи управління земельними ресурсами, функціональне використання земель

Питання для самостійного опрацювання

1. Земельний Кодекс України.
2. Класифікатор типів землекористування, цільового призначення, функціонального і дозволеного використання земель.

Тестові завдання

1. Прийняття законів у галузі регулювання земельних відносин – це повноваження:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України.

2. Визначення засад державної політики в галузі використання та охорони земель – це повноваження:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України.

3. Затвердження загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель – це повноваження:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України.

4. Встановлення і зміна меж районів і міст – це повноваження:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України.

5. Реалізація державної політики в галузі використання та охорони земель – це повноваження:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України.

6. Координація проведення земельної реформи – це повноваження:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України.

7. Організація моніторингу земель – це повноваження:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів у галузі земельних відносин.

8. Координація робіт із проведення земельної реформи – це повноваження:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів у галузі земельних відносин.

9. Здійснення землеустрою і державного контролю за його проведенням, моніторингу земель відповідно до закону – це повноваження:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів у галузі земельних відносин.

10. Здійснення державної експертизи програм і проектів з питань землеустрою, державного земельного кадастру, охорони земель – це повноваження:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів у галузі земельних відносин.

11. До земель сільськогосподарського призначення належать:

а) сільськогосподарські угіддя;

б) несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, землі під господарськими будівлями і дворами, землі під інфраструктурою оптових ринків сільськогосподарської продукції, землі тимчасової консервації тощо).

12. Чи можуть землі сільськогосподарського призначення передаватись у власність іноземним громадянам, особам без громадянства, іноземним юридичним особам та іноземним державам:

а) не можуть;

б) можуть?

13. Національні природні парки відносяться до такої категорії земель:

а) землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;

б) землі оздоровчого призначення;

в) землі рекреаційного призначення.

14. Пам'ятки природи відносяться до такої категорії земель:

а) землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;

б) землі оздоровчого призначення;

в) землі рекреаційного призначення.

15. Земельні ділянки туристичних баз відносяться до такої категорії земель:

а) землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;

б) землі оздоровчого призначення;

в) землі рекреаційного призначення.

16. Земельні ділянки навчально-туристських та екологічних стежок відносяться до такої категорії земель:

а) землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;

б) землі оздоровчого призначення;

в) землі рекреаційного призначення.

17. Земельні ділянки, зайняті територіями будинків відпочинку, пансіонатів відносяться до такої категорії земель:

- а) землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;
- б) землі оздоровчого призначення;
- в) землі рекреаційного призначення.

18. Земельні ділянки об'єктів фізичної культури і спорту належать до такої категорії земель:

- а) землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;
- б) землі оздоровчого призначення;
- в) землі рекреаційного призначення.

19. Земельні ділянки кемпінгів, яхт-клубів відносяться до такої категорії земель:

- а) землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;
- б) землі оздоровчого призначення;
- в) землі рекреаційного призначення.

20. Землі природно-заповідного фонду можуть перебувати у:

- а) державній власності;
- б) комунальній власності;
- в) приватній власності.

21. Археологічні території, що охороняються, належать до такої категорії земель:

- а) землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;
- б) землі історико-культурного призначення;
- в) землі рекреаційного призначення.

22. Музеї під відкритим небом відносяться до такої категорії земель:

- а) землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;
- б) землі історико-культурного призначення;
- в) землі рекреаційного призначення.

23. Меморіальні музеї-садиби відносяться до такої категорії земель:

а) землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;

б) землі історико-культурного призначення;

в) землі рекреаційного призначення.

Література: [6; 10; 11; 21; 31; 34; 35; 41].

**Тема 14. Структура управління земельними ресурсами.
Особливості регулювання земельних відносин у населених
пунктах. Шляхи підвищення ефективності використання
земельних ресурсів**

Питання для самостійного опрацювання

1. Земельні ресурси як об'єкт управління.

2. Закон України "Про землеустрій".

Тестові завдання

1. До економічних методів управління земельними ресурсами належать:

а) фінансові методи;

б) ринкові методи;

в) податкові методи;

г) дії юридичного характеру.

2. До інституційних методів управління земельними ресурсами належать:

а) фінансові методи;

б) ринкові методи;

в) податкові методи;

г) дії юридичного характеру.

3. Прийняття земельно-охоронних законів та актів – це компетенція:

а) Кабінету Міністрів України;

б) Верховної Ради України;

- в) Мінагрополітики;
- г) Мінприроди.

4. Розробка методик і механізмів реалізації підзаконних актів управління земельними ресурсами – це компетенція:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) Мінагрополітики;
- г) Мінприроди.

5. Використання та охорона сільськогосподарських угідь – це компетенція:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) Мінагрополітики;
- г) Мінприроди.

6. Контроль землекористування, земельних ресурсів, їх моніторинг – це компетенція:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) Мінагрополітики;
- г) Мінприроди.

7. Комплекс робіт із установлення в природі (на місцевості) меж адміністративно-територіальних утворень меж земельних ділянок власників – це:

- а) цільове призначення земельної ділянки;
- б) стійке землекористування;
- в) зонування земель;
- г) землеустрій.

8. Форма та відповідні їй методи використання земель, що забезпечують оптимальні параметри екологічних та соціально-економічних функцій територій – це:

- а) цільове призначення земельної ділянки;
- б) стійке землекористування;
- в) зонування земель;
- г) землеустрій.

9. Використання земельної ділянки за призначенням, що визначене на основі документації з землеустрою – це:

- а) цільове призначення земельної ділянки;
- б) стійке землекористування;
- в) зонування земель;
- г) землеустрій.

Література: [8; 10; 11; 14; 21; 31; 35; 38].

Тема 15. Оцінка земельних ділянок

Питання для самостійного опрацювання

1. Закон України "Про оцінку земель".
2. Закон України "Про плату за землю".

Тестові завдання

1. Порівняльна оцінка якості ґрунтів за їх основними природними властивостями, які мають сталий характер та суттєво впливають на врожайність сільськогосподарських культур, вирощуваних у конкретних природно-кліматичних умовах – це:

- а) бонітування ґрунтів;
- б) економічна оцінка земель;
- в) експертна грошова оцінка земельних ділянок;
- г) нормативна грошова оцінка земельних ділянок.

2. Оцінка землі як природного ресурсу і засобу виробництва в сільському і лісовому господарствах і як просторового базису в суспільному виробництві за показниками, що характеризують продуктивність земель, ефективність їх використання та дохідність з одиниці площі – це:

- а) бонітування ґрунтів;
- б) економічна оцінка земель;
- в) експертна грошова оцінка земельних ділянок;
- г) нормативна грошова оцінка земельних ділянок.

3. Грошова оцінка земельної ділянки залежно від призначення та порядку проведення може бути:

- а) справедливою;
- б) порівняльною;
- в) нормативною;
- г) експертною.

4. Яка оцінка земельних ділянок проводиться з метою визначення вартості об'єкта оцінки:

- а) експертна грошова оцінка земельних ділянок;
- б) справедлива оцінка земельних ділянок;
- в) нормативна оцінка земельних ділянок?

5. Базою оподаткування під час розрахунку плати за землю є:

- а) нормативна грошова оцінка земельних ділянок;
- б) справедлива оцінка земельних ділянок;
- б) порівняльна оцінка земельних ділянок.

6. У якому розмірі встановлюється ставка податку на земельні ділянки, нормативна грошова оцінка яких проведена:

- а) 0,5 % від їх нормативної грошової оцінки;
- б) 1 % від їх нормативної грошової оцінки;
- в) 2 % від їх нормативної грошової оцінки?

Література: [6; 8; 15; 32; 40].

Рекомендована література

Основна

1. Басовский Л. Е. Прогнозирование и планирование в условиях рынка : учеб. пособ. / Л. Е. Басовский. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 260 с.
2. Берданова О. Оперативне планування реалізації стратегії територіального розвитку : практич. посіб. / [О. Берданова, Є. Фишко] ; Швейцарсько-український проект "Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO". – К. : ТОВ "Софія-А", 2012. – 48 с.
3. Блейкли Е. Дж. Планування місцевого економічного розвитку. Теорія і практика / Е. Дж. Блейкли. – 2-ге вид. – Львів : Літопис, 2002. – 416 с.
4. Грабовецький Б. Є. Економічне прогнозування і планування : навч. посіб. / Б. Є. Грабовецький. – К. : Цент навчальної літератури, 2003. – 188 с.
5. Ильин А. И. Планирование на предприятии : учебник / А. И. Ильин. – 2-е изд., перераб. – Мн. : Новое знание, 2001. – 635 с.
6. Мамонова В. В. Планування розвитку територій : опорний конспект лекцій / В. В. Мамонова. – Х. : ХарPI УАДУ, 2002. – 48 с.
7. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. – М. : Дело, 1992. – 702 с.
8. Мінченко М. В. Планування та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів : підручник / М. В. Мінченко, Л. П. Чижів, А. В. Фролков. – К. : ВТД "Університетська книга", 2004. – 442 с.
9. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування : підручник / В. М. Геєць, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк та ін. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2005. – 396 с.
10. Молодожен Ю. Б. Планування розвитку територій: навч. посіб. / Ю. Б. Молодожен. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2010. – 284 с.
11. Настенко А. Д. Прогнозирование отраслевого и территориального развития / А. Д. Настенко, Т. В. Васина. – М.: Гелиос АРВ, 2002. – 144 с.
12. Основы устойчивого развития Харьковской области до 2020 года : монография / М. М. Добкин, С. И. Чернов, Г. А. Кернес и др. – Х. : Издательский Дом "ИНЖЕК", 2010. – 528 с.
13. Пашута М. Т. Прогнозування та програмування економічного і соціального розвитку : навч. посіб. / М. Т. Пашута. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 408 с.
14. Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком : навч. посіб. / Д. М. Стеченко. – К. : Вища школа, 2000. – 223 с.
15. Стратегическое планирование / под ред. Э. А. Уткина. – М. : Ассоциация авторов и издателей "Тандем" ; – Изд. ЭКМОС, 1999. – 440 с.

Додаткова

16. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление / Д. Аакер ; пер. с англ. ; под ред. Ю. Н. Каптуревского. – 6-е междунар. изд. – СПб. : Питер, 2003. – 542 с.
17. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. – СПб. : Питер Ком, 2002. – 416 с.
18. Боумэн К. Основы стратегического менеджмента / К. Боумэн. – М. : Банки и биржи ; Издат. об-ние "ЮНИТИ", 2003. – 153 с.
19. Виханский О. С. Стратегическое управление : учебник / О. С. Виханский. – 2-е изд., перераб и доп. – М. : Гардарики, 2003. – 296 с.
20. Гончарова С. Стратегічне управління : навч. посіб. / С. Ю. Гончарова, І. П. Оленко. – Х. : ХНЕУ, 2004. – 163 с.
21. Долішній М. І. Актуальні завдання регіональної політики / М. І. Долішній // Регіональна економіка. – 2004. – № 3. – С. 16.
22. Ігнат'єва І. А. Стратегічний менеджмент : підручник / І. А. Ігнат'єва. – К. : Каравела, 2008. – 480 с.
23. Корецький М. Х. Стратегічне управління : навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів / М. Х. Корецький. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 239 с.
24. Мартиненко М. М. Стратегічний менеджмент : підручник / М. М. Мартиненко, І. А. Ігнат'єва. – К. : Каравела, 2006. – 320 с.
25. Міщенко А. П. Стратегічне управління : навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів / А. П. Міщенко. – К. : ЦУЛ, 2004. – 336 с.
26. Міщенко А. П. Стратегічне управління : навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів / А. П. Міщенко. – К. : ЦУЛ, 2004. – 336 с.
27. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції / Майкл Е. Портер ; пер. с англ. А. Олійник, Р. Скільський. – К. : Основи, 2003. – 390 с.
28. Стратегічне управління : підручник / О. М. Тищенко, Т. М. Хміль, С. К. Василик. – Х. : ІНЖЕК, 2009. – 278 с.
29. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник / З. Є. Шершньова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 698 с.

Ресурси мережі Інтернет

30. Бюджетний Кодекс України. № 2456-VI від 8 липня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50-51. – Ст. 572 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

31. Земельний Кодекс України. № 2768-III від 25 жовтня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3 – 4. – Ст. 27 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/page8>.
32. Податковий кодекс України. № 2755-VI від 2 грудня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 15 – 16, № 17. – Ст. 112 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.
33. Про благоустрій населених пунктів : Закон України № 2807-IV від 6 вересня 2005 року // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 49. – Ст. 517 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2807-15/page2>.
34. Про Генеральну схему планування території України : Закон України № 3059-III від 07.02.2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 30. – Ст. 204 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3059-14>.
35. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України № 1602-III від 23 березня 2000 року // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25. – Ст. 195 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.
36. Про державні цільові програми : Закон України № 1621-IV від 18.03.2004р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 25. – Ст. 352 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
37. Про Концепцію державної регіональної політики : Указ Президента України № 341/2001 від 25 травня 2001 року // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – Ст. 983 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/341/2001>.
38. Про місцеві державні адміністрації : Закон України № 586-XIV від 9 квітня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20 – 21. – Ст. 190 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
39. Про основи містобудування : Закон України № 2780-XII від 16 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 48. – Ст. 682 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>.
40. Про оцінку земель : Закон України № 1378-IV від 11.12. 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 229 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1378-15>.
41. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України № 2850-IV від 08.09.2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 51. – Ст. 548 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>.

Зміст

Вступ.....	3
Змістовий модуль 1. Стратегічне планування	4
Тема 1. Система планування в Україні	4
Тема 2. Переваги стратегічного планування.	
Визначення перешкод, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні та шляхи їх подолання	12
Тема 3. Процес стратегічного планування.....	17
Тема 4. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами	19
Тема 5. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування.....	23
Тема 6. Управління реалізацією стратегічного плану.	
Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану.....	25
Змістовий модуль 2. Планування на регіональному та місцевому рівнях і землекористування	26
Тема 7. Нормативно-правові основи територіального планування.....	26
Тема 8. Види документів, що регулюють розвиток територій	29
Тема 9. Прогнозування територіального розвитку	32
Тема 10. Державні цільові програми	35
Тема 11. Оперативне планування	38
Тема 12. Особливості планування міст.....	40
Тема 13. Правові основи управління земельними ресурсами, функціональне використання земель	42
Тема 14. Структура управління земельними ресурсами.	
Особливості регулювання земельних відносин у населених пунктах.	
Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів	46
Тема 15. Оцінка земельних ділянок	48
Рекомендована література.....	51
Основна	51
Додаткова.....	52
Ресурси мережі Інтернет	53

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Практичні та тестові завдання
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни
"ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ"
для студентів спеціальності 8.15010008
"Публічне адміністрування"
всіх форм навчання**

Укладач **Кожанова Євгенія Пилипівна**

Відповідальний за випуск *Гавкалова Н. Л.*

Редактор *Бутенко В. О.*

Коректор *Маркова Т. А.*

План 2015 р. Поз. № 115.

Підп. до друку 24.06.2015 р. Формат 60x90 1/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 3,25. Обл.-вид. арк. 4,06. Тираж 50 пр. Зам. № 67.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Леніна, 9-А
*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*